

Comèdies i proverbis

Carles Sampol

Una vegada tancada la sèrie dels anomenats "contes morals", el cineasta Eric Rohmer es va haver de plantejar quina seria la passa següent dins la seva trajectòria, i de manera sorprenent va decidir fixar la seva atenció en el passat històric i deixar de banda l'anàlisi de personatges i espais contemporanis. Així va ser com en primer lloc es va interessar per un text escrit pel romàntic Heinrich von Kleist, *La marque d'O*, de la qual sorgiria una pel·lícula homònima que posava de manifest l'interès del cineasta per la cultura germànica, sobretot per la música dels seus admirats Schubert i Schumann; en segon lloc, al fi desenvoluparia el seu enyorat projecte de portar al cinema la llegenda del Grial, després d'haver tengut el primer contacte amb la novel·la de Chretien de Troyes quan va realitzar per a la televisió escolar un programa titulat *Perceval ou le conte du Graal*. Després d'aquest parèntesi tancat amb la realització de *Perceval le Gallois*, Rohmer va recuperar el concepte de sèrie per tal d'organitzar de nou un conjunt de pel·lícules que, sota un denominadors comuns, presentessin lleugeres variacions. Llavors és quan va sorgir la idea de les "comèdies i proverbis", on contràriament a l'origen del cicle anterior, ara no hi havia un text literari escrit prèviament i per tant es presentava la possibilitat d'ampliar a més de sis el nombre de pel·lícules que l'ingressin. Finalment, després de l'exclusió de *Quatre aventures de Reinette et Mirabelle*, el conjunt va quedar confeccionat per sis llargmetratges, malgrat la inclusió per part del seu responsable de *Le rayon vert* resulti d'allò més incoherent.

En aquesta nova sèrie, que pren el nom a l'escriptor francès Alfred de Musset, presenta tota una sèrie de trets que la distingeixen de l'anterior. Així, per exemple, el perfil dels protagonistes ja no és el de persones que han assolit l'edat madura, sinó que més bé es tracta d'adolescents o joves que inicien les seves passes cap a l'edat adulta. D'això, evidentment, se'n deriva un canvi pel que fa a les actituds i els comportaments dels personatges, que afecta el tractament dels temes, de manera que de la reflexió i la moral es dona pas a la manifestació més oberta i sincera dels sentiments i les emocions. Les distàncies entre aquests i els espectadors semblen acusar-se. Els joves aporten un aire més llibertí i una major frivolitat —que res no té a veure amb la perspectiva de Rohmer mateix— i innocència —com els protagonistes dels "contes morals" també s'autoenganen però, a més, posen de manifest una major fragilitat que es deriva de la seva passió i el seu instint, molts diferent de l'escepticisme i la retòrica que serveix d'escut als personatges que els precediren en els "contes morals".

Concebuda després de la inicial i tristament meravellosa *La femme de l'aviateur*, la segona entrega de la sèrie, *Le beau mariage*, està encapçalada per un proverbi (*Quin esperit no divaga/ Quin no fa castells a l'arena?*, Jean de la Fontaine) que exemplifica a la perfecció allò apuntat unes línies abans sobre la caracterització dels nous protagonistes rohmerians i s'ajusta al desenvolupament de la trama. Aquesta està protagonitzada per Sabine, una jove de classe modesta que decideix deixar la seva relació amb Simon, perquè està decidida a casar-se. Una decisió que trobarà en Edmond, un advocat de classe alta, la part no corresposta que pot satisfer-la. D'aquesta manera, el personatge de Sabine, tal i com comentava Rohmer, presenta tota una sèrie de trets quixotescs, pel fet de tractar d'imposar els seus somnis i les seves il·lusions a la realitat que l'envolta, pel fet de no tenir cap temor per anar a buscar allò que demanen a la vida. En aquest sentit, per exemple, esdevé una proposta diferent, la posterior obra de la sèrie, *Pauline à la plage*, en aquest cas encapçalada per un altre proverbi (*Qui parla massa, acaba equivocant-se*, Chretien de Troyes), i on allò que desenvolupa el cineasta és una estructura que presenta una successió encadenada de relacions —Pierre estima Marion, que estima Henri, que manté na relació amb Louise— i com a presència testimonial, la Pauline del títol, una adolescent que a través de l'ús que fan els altres de l'engany inicia el seu camí cap a la maduresa. La protagonista, a través de l'actuació dels adults, perd tota la ingenuïtat, i Rohmer estableix un amarg i trist discurs sobre com la realitat, la practicitat i els interessos s'imposen a la imaginació, els sentiments i la sinceritat. ■